

competence-based. These approaches provide a single methodological system used to study the shaping of the professional culture of graduate students.

Keywords: *professional culture, student, MA course, systematic approach, cultural approach, axiological approach, competence-based approach.*

Хмельницька Олена Іванівна – заступник завідувача магістратури державного управління Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (м. Северодонецьк, Україна). E-mail: khmelni.elena@yandex.ru.

Khmel'nytska Olena Ivanivna – Assistant Manager of the State Administration Master Course of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University (Severodonetsk, Ukraine). E-mail: khmelni.elena@yandex.ru.

УДК 373.1:63:004

ОСВОЄННЯ ДУХОВНО-ЕСТЕТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА ДО ВИКОРИСТАННЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Б.В. Чернявський

У статті розглянуто освоєння духовно-естетичних цінностей у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів-художників. Запропоновано способи впливу на емоційно-чуттєву сферу особистості за допомогою використання комп'ютерних технологій навчання. Зосереджено увагу на залучення майбутніх учителів образотворчого мистецтва до активних розумових операцій, збагачування свідомості новими знаннями, уявленнями і поняттями.

Ключові слова: *духовно-естетичні цінності, процес професійної підготовки, майбутні учителі образотворчого мистецтва, комп'ютерні технології навчання.*

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими і практичними завданнями. Комп'ютерні технології навчання мають значний виховний потенціал у професійній підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Цей

потенціал може бути використаний лише за умови, коли викладачі усвідомлюватимуть роль комп'ютерних технологій навчання у забезпеченні всебічного розвитку педагогів-художників, зможуть правильно розуміти стратегію і тактику їх використання, бачити перспективні шляхи практичного освоєння духовно-естетичних цінностей. Від того, наскільки глибоким буде усвідомлення викладачами ціннісної сутності комп'ютерних технологій навчання та їх впливу на емоційно-чуттєву сферу особистості залежатиме успішне розв'язання проблеми професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Звідси виникає необхідність програмно-цільового спрямування комп'ютерних технологій навчання, які потрібно ефективно використовувати з метою професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва.

На нашу думку, найбільш повно структурний зміст естетичного досвіду розглянуто академіком І.Зязюном. Основними складниками естетичного досвіду І.Зязюн називає потреби, емоції та почуття, смаки, погляди, ідеали. «Естетичний досвід через свої складові – спеціалізовані емоції і почуття, що обов'язково зумовлюють вольову діяльність, регулює людську поведінку, спрямовує дії людини на предмет, здатний задовольнити людську потребу» [1, с.75].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковане вирішення даної проблеми і на які спирається автор. Українські учені Є.Антонович, В.Бутенко, Л.Коваль, Л.Масол, С.Мельничук, Н.Миропольська, В.Мухіна, Г.Падалка, А.Ростовський, О.Рудницька, О.Шевнюк, Г.Шевченко, О.Щолокова використовують ціннісні орієнтації як один із критеріїв сформованості цілісного художньо-естетичного досвіду педагогів-художників. Ці автори виявляють сутність художньо-естетичних цінностей як взаємозв'язку інтересів, потреб, здібностей, смаків, установок особи, як відображення певного виду духовно-естетичної діяльності, зумовленої рівнем розвитку естетичних відношень. Тому цілеспрямована ціннісна регуляція в процесі навчання майбутніх учителів образотворчого мистецтва вимагає проникнення у сутність особи, структуру й динаміку її мотивацій, потреб, смаків і установок, у сферу створення й відбору цінностей.

Мета статті – розглянути освоєння духовно-естетичних цінностей у процесі професійної підготовки майбутніх педагогів-художників до використання комп'ютерних технологій навчання.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих результатів. Виходячи з того, що духовно-естетичні цінності майбутніх учителів образотворчого мистецтва як результат минулої та необхідна умова наступної діяльності, в його структурі нами виділено праксеологічний компонент. Виділивши чотири основні види людської діяльності (пізнавальна, творча, ціннісно-орієнтаційна, комунікативна), М.Каган стверджує, що всі вони об'єднуються, органічно зливаються у мистецтві, в результаті чого народжується новий її вид – діяльність художньо-естетична [2].

Результати вивчення існуючої практики організації навчально-виховного процесу у педагогічних коледжах I-II ступеня акредитації дозволяють зазначити, що студенти по-різному ставляться до розвитку професійних здібностей засобами комп'ютерних технологій. Одні студенти виявляють інтерес до цього питання, спрямовують свої зусилля і можливості для активного розвитку власного потенціалу, а інші – залишаються в стані очікування, виявляють пасивне ставлення до того, щоб використовувати комп'ютерні засоби навчання з метою професійного зростання та самовдосконалення. Ці майбутні учителі образотворчого мистецтва, потребують відповідної допомоги з боку викладачів. Вказана допомога повинна бути пов'язана з формуванням у майбутніх педагогів-художників зацікавленого і відповідального ставлення до розвитку власних професійних здібностей засобами комп'ютерних технологій навчання через освоєння духовно-естетичних цінностей.

Як використовувати комп'ютерну техніку з тим, щоб викликати інтерес студентів до розв'язання творчих задач власними силами, які застосовувати комп'ютерно-орієнтовані навчальні матеріали для стимулювання уваги майбутніх учителів образотворчого мистецтва до професійного самовдосконалення, розкриття власних і неповторних сил, що забезпечують активність естетичних почуттів, оцінок, мислення, вміння застосовувати набутий досвід у взаємодії з образотворчим мистецтвом в школі? Ці запитання мають важливе значення і вимагають того, щоб під час навчально-виховних заходів викладачі педагогічних коледжів застосовували комп'ютерну методику, яка б забезпечувала формування у студентів зацікавленого ставлення до розвитку власних професійних здібностей у сфері образотворчого мистецтва.

Відомо, що процес художньо-естетичного освоєння цінностей художньої культури має певні особливості, які пов'язані з тим, що

особистість намагається, передусім, на емоційно-чуттєвому рівні наблизитися до цінності мистецтва, відчути його палітру фарб, виразність форм, доторкнутися своїми переживаннями до тих знакових, символічних аспектів, які мають емоційно-змістове забарвлення, акумулюють почуття і думки людини на питаннях, що пов'язані з виявами прекрасного або потворного, піднесеного або низького, трагічного або комічного в дійсності і мистецтві. Професійні здібності майбутніх учителів образотворчого мистецтва, які виявляються на рівні емоційно-чуттєвої активності, переживання та співпереживання, можуть знайти підтримку та розвиток, якщо навчальний процес, пов'язаний з використанням комп'ютерних технологій навчання, буде методично вірно пов'язаний із набуттям досвіду художньо-естетичного сприймання творів мистецтва, проявів естетичного в навколишній дійсності [3].

Методика розкриття засобами комп'ютерних технологій навчання можливостей професійного розвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва має передбачати також залучення їх до оцінної діяльності. Цей вид діяльності за своєю сутністю і змістом засвідчує активне використання можливостей особистості у процесі оцінки прекрасного в мистецтві. Естетично оцінити художній твір вдається лише тоді, коли особистість володіє необхідними професійними здібностями, які пов'язані з такими інтелектуальними діями, як аналіз, співставлення, узагальнення, генералізація, транспозиція художньо-естетичних знань. У цьому процесі майбутні учителі образотворчого мистецтва знаходяться в стані творчого пошуку, адже вони здійснюють такі інтелектуальні та пошукові операції, які не можна реалізувати на репродуктивному рівні. Використання комп'ютерних засобів під час вирішення вказаних задач за умови правильного педагогічного забезпечення дозволяє суттєво збагатити інформаційно-естетичний фонд студентів, створює необхідні передумови для здійснення активних пізнавальних і творчих операцій.

Освоєння образотворчого мистецтва є тим процесом, який не лише наближає особистість до виявів досконалого, виразного, прекрасного у творі, але й зміцнює її роль як співучасника творчого процесу, у якому суб'єкт-суб'єктні аспекти відіграють виключно важливе значення. Йдеться, зокрема, про можливості інтерпретації художніх творів, їх особистісного і неповторного освоєння шляхом привнесення у їх зміст життєво важливих і особистісно-пережитих

почуттів, думок тощо. Що може дати комп'ютерна технологія навчання у підготовці майбутніх учителів образотворчого мистецтва до творчої інтерпретації художніх творів? Зазначимо, що комп'ютерні технології можуть на оперативній і змістовій основі створити необхідні умови для залучення студентів до навчального процесу, пов'язаного з інтерпретацією творів окремих художників у контексті певного світогляду, творчого напрямку, оригінальної виконавської техніки. Для цього потрібно на педагогічному рівні розробити вказані питання, запропонувати майбутнім учителям образотворчого мистецтва комп'ютерно-зорієнтовані програмні матеріали, за допомогою яких відкриється можливість не лише опрацювання необхідного змісту, але й активного розвитку та залучення професійних здібностей, зумовлених емоційними, інтелектуальними та іншими чинниками.

Майбутні вчителі образотворчого мистецтва покликані нести учням достатньо широку палітру знань у сфері живопису, графіки, малюнка тощо. Інформаційно-художній фонд студентів, на який би вони спиралися у своїй педагогічній роботі, може бути сформований лише за умови активної взаємодії зі світом прекрасного, зразками національної та світової художньої культури. Лише за таких обставин майбутні вчителі образотворчого мистецтва будуть здатні виступити в ролі активних учасників художньо-педагогічного діалогу, виявляти власні професійні здібності під час спілкування, пізнання та діяльності у сфері мистецтва.

Розвиток педагогічних здібностей належить до таких властивостей особистості, які виявляють себе на широкому масиві предметів, явищ, процесів, по відношенню до яких людина відчуває інтерес, готовність до активних форм взаємодії. На матеріалі художньо-педагогічного спілкування зі світом прекрасного можна бачити, як особистість реалізує свій професійний потенціал, свої сили і можливості. Проте, реалізація педагогічної активності виявляється можливою, якщо для цього будуть створені відповідні умови. Йдеться, передусім, про можливість вибору предметів чи об'єктів для педагогічного спілкування. Традиційні рішення з цього питання є можливими, але такі відвідання художніх музеїв, картинних галерей, виставок та ін. не завжди спроможні задовольнити художньо-професійні інтереси в силу того, що мають певні обмеження у часі, просторі, тематиці. Звідси виникає гостра необхідність використання комп'ютерних технологій навчання для того, щоб вказаний нами діалог з образотворчим мистецтвом та іншими видами художньо-образного відображення

дійсності відбувався систематично, мав відповідне інформаційно-змістове наповнення, дозволяв особистості відчути себе активним співучасником багатьох виявів художньо-творчого процесу.

Художньо-естетичний діалог охоплює різні форми взаємодії особистості і мистецтва. Крім спілкування з творами живопису, графіки, малюнка та ін. особистість може свідомо визначати можливості послідовного й системного їх пізнання, знайомитися з новими зразками художньо-образного відтворення дійсності. Якщо у процесі спілкування з мистецтвом присутній фактор випадковості, епізодичності, фрагментарності встановлення художньо-естетичного діалогу, то в умовах цілеспрямованого комп'ютерного навчання та системного набуття необхідного досвіду у сфері мистецтва ця взаємодія набуває більшої стабільності, послідовності, вираженості. За цих обставин значно змінюється зміст і характер діалогу, у якому професійні здібності особистості набувають перспективу нарощування своїх можливостей за рахунок збагачення знань, інтелектуальної сфери, способів використання різної інформації, яка в силу своїх різновидів здатна розвивати професійну активність людини, зміцнюючи її роль як активного суб'єкта пізнання.

Для розвитку професійних здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва у процесі пізнання доцільно використовувати методіку, яка б спиралася на можливості комп'ютерних засобів навчання. Саме через комп'ютерне навчання стає можливим моделювання проблемних ситуацій, загострення уваги майбутніх учителів образотворчого мистецтва на питаннях, які зумовлюють актуалізацію творчих сил, асоціативного фонду і мислення. З цією метою виявляється доцільним упровадження на комп'ютерній основі організації педагогічного діалогу майбутніх учителів образотворчого мистецтва з мистецтвом, основою якого були б пізнавальні, пошукові, евристичні, дослідницькі дії. Застосувавши таким чином комп'ютерні технології навчання, спрямувавши їх на активне й послідовне пізнання студентами мистецтва, викладачі вищої школи тим самим можуть сприяти інтелектуалізації процесу, розвитку професійних здібностей у тісному зв'язку з практикою здобуття нових знань, оволодіння необхідними пізнавальними вміннями і навичками у сфері образотворчого мистецтва.

Професійна підготовка майбутніх учителів образотворчого мистецтва набуває найбільшої ваги у тих випадках, коли особистість

безпосередньо бере участь у творенні певних художніх зразків, цінностей мистецтва. Між особистістю і предметом її творчості утворюється духовний, практичний зв'язок, у якому знаходять своє функціонування найважливіші сили особистості, її почуття і мислення, увага і фантазія, практичні вміння і здатність моделювати педагогічні ситуації. Для послідовного розвитку професійних здібностей майбутніх учителів образотворчого мистецтва виключно важливою виявляється роль продуктивної діяльності, яка супроводжується комп'ютерними технологіями навчання.

Організувати професійну підготовку майбутніх учителів образотворчого мистецтва на основі застосування комп'ютерних технологій навчання виявляється можливим лише за умови відповідного педагогічного супроводу. Це означає, що викладачі вищої педагогічної школи повинні не лише знати, але й вміти конструювати педагогічний процес із застосуванням комп'ютерно-зорієнтованих програм і матеріалів. Для цього потрібно розробляти і впроваджувати у навчальний процес творчі завдання, вирішення яких стає можливим лише за умови комп'ютерного моделювання, варіантного представлення можливих шляхів, форм і засобів створення яскравих виробів.

Згідно традиційного підходу до вирішення питань професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва суттєве значення надавалось особистості викладача вищої школи. Його педагогічна майстерність пов'язувалась з умінням впливати на свідомість і діяльність студентів, захоплювати їх цікавими фактами, залучати до певних видів діяльності. Особисті якості викладача, його професійна культура, компетентність та інші властивості покликані були позитивно впливати на відповідальне ставлення до навчання, стимулювати творчий підхід до розв'язання пізнавальних завдань.

Сьогодні роль викладача у професійній підготовці майбутнього учителя образотворчого мистецтва не втрачає свого значення. Водночас, з'являються нові можливості впливу на професійне становлення майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Вони пов'язані із застосуванням комп'ютерних технологій навчання. При цьому слід зазначити, що палітра потенційних можливостей впливу на професійну активність майбутніх учителів образотворчого мистецтва за допомогою комп'ютерних засобів навчання є значною і вимагає послідовного використання на практиці.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, в умовах застосування комп'ютерних технологій навчання можна впливати не лише на емоційно-чуттєву сферу особистості, але й залучати майбутніх учителів образотворчого мистецтва до освоєння духовно-естетичних цінностей, збагачувати свідомість новими знаннями, уявленнями і поняттями. У зв'язку з цим актуалізується роль педагогічно вірного використання комп'ютерних технологій навчання з метою виховного впливу на майбутніх педагогів-художників, стимулювання і розвитку їх творчих сил і можливостей. Спираючись на комп'ютерні технології навчання, викладачі педагогічних коледжів можуть забезпечити ефективне використання різних видів інформації, зокрема соціальної, наукової, художньої, духовно-естетичної. На цій основі видається можливим створення інформаційного фонду особистості, структурування набутих знань, визначення головного і другорядного під час осмислення явищ художньої культури, систематизація пізнавального досвіду у сфері мистецтва. У цілому це забезпечує необхідну основу для здійснення інтелектуально-змістових і насичених творчих дій, духовного розвитку особистості, прийняття рішень навчального характеру.

Література

1. Зязюн І.А. Естетичний досвід особи. Формування і сфери вияву. – К.: Вища школа, 1976. – 172 с.
2. Каган М.С. Опыт системного анализа человеческой деятельности // Философские науки. – 1970. – № 5. – С. 43-53.
3. Шевнюк О.Л. Формування художньо-естетичного досвіду майбутнього вчителя: Дис. канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1995. – 202 с.

ОСВОЕНИЕ ДУХОВНО-ЭСТЕТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ В ПРОЦЕССЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА К ИСПОЛЬЗОВАНИЮ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ ОБУЧЕНИЯ

Б.В.Чернявский

В статье рассмотрено освоение духовно-эстетических ценностей в процессе профессиональной подготовки будущих педагогов-художников. Предложены способы воздействия на эмоционально-чувственную сферу

личности посредством использования компьютерных технологий обучения. Сосредоточено внимание на привлечении будущих учителей изобразительного искусства к активным умственным операциям, обогащению сознания новыми знаниями, представлениями и понятиями.

Ключевые слова: освоение духовно-эстетические ценности, процесс профессиональной подготовки, будущие учителя изобразительного искусства, использование компьютерных технологий обучения.

**DEVELOPMENT OF SPIRITUAL AND AESTHETIC VALUES
IN THE PROCESS OF TRAINING FUTURE TEACHERS
OF THE FINE ARTS TO THE USE OF COMPUTER
TECHNOLOGY TRAINING**

B.V.Chernyavskiy

The article describes the development of the spiritual and aesthetic values in the process of training future teachers-artists. The methods of influence on the emotional and sensual sphere of the individual through the use of computer technology training. Focus on the involvement of the future teachers of the fine arts to the active mental operations of enrichment of consciousness with new knowledge, ideas and concepts.

Keywords: development of spiritual and aesthetic values, the process of training future teachers of the fine arts, the use of computer technology training.

Чернявський Богдан Вікторович – аспірант, викладач Комунального вищого навчального закладу Київської обласної ради «Богуславський гуманітарний коледж імені І.С. Нечуя-Левицького» (м. Богуслав, Україна). E-mail: bogdanpcua@gmail.com

Chernyavsky Bogdan Viktorovich – Advanced Student, Lecturer of the Municipal Higher Educational Establishment of Kyiv Regional Council «Bohuslav Humanitarian College named after I.S.Nechuy-Levytsky (Bohuslav, Ukraine). E-mail: bogdanpcua@gmail.com

УДК 378.124.8:005.95-057.4

**ГОТОВНІСТЬ ПЕДАГОГІВ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ
УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ
ФАХІВЦІВ**

С.В. Яшник

У статті розглядається інноваційна освітня діяльність та її компоненти; готовність викладача до інноваційної діяльності, вмінє застосування ним ефективних методів і прийомів навчання, інноваційних педагогічних технологій вважається однією із важливих педагогічних умов формування у майбутніх фахівців управлінської компетентності; обґрунтовується доцільність використання інтерактивних методів у процесі формування управлінської компетентності.

Ключові слова: інноваційна освітня діяльність, готовність викладача до інноваційної діяльності, інтерактивні методи навчання, управлінська компетентність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Процеси, які відбуваються в суспільному житті, вимагають від керівників застосовувати нестандартні рішення та вміння гнучко діяти в динамічних умовах соціуму. Проте сучасна система вищої освіти характеризується тим, що змістовне наповнення дисциплін практично не враховує необхідності специфічної управлінської підготовки майбутніх фахівців. Також має місце недостатнє використання форм і методів, які б сприяли ефективному формуванню управлінської компетентності майбутніх фахівців. Це стимулює пошук ефективних методів і прийомів навчання, інноваційних педагогічних технологій, а також актуалізує проблему готовності викладачів до інноваційної педагогічної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми. Аспекти інноваційної діяльності педагога висвітлено в сучасних педагогічних дослідженнях українських науковців: філософські (І. Зязюн, О. Остапчук та ін.), психологічні (І. Бех, Т. Гальцева, С. Лубяньська та ін.), педагогічні (А. Вірковський, І. Дичківської, О. Дубасенюк, О. Козлова, К. Макогон та ін.). Велика